

Barčica ne plava več mirno

Olja Grubić deluje na več področjih, je slikarka, videastka, kostumografka, scenografka in deluje na področju performansa, vedno pa tematizira družbeno relevantne teme in našo osebno udeležnost v njih.

Tanja Lesničar Pučko

19. junij 2024 07:30 ↻

Predviden čas branja: 4 min

Četverica v prešitju: pretesne vezi povzročijo negibnost. (Foto: Marcandrea)

Vsa njena dela kombinirajo resnost in humor, s katerim osvetljuje teme, transgresijo premis in izvirne, vedno nove konceptualne prijeme, s katerimi nam slika zgodbo. Tako je v Moderni galeriji vprašanje ženskega telesa odprla s performansom Golo življenje, razstavo risb vagin, iz katerih rasteta sadje in zelenjava, je v Škucu dopolnila s predstavo Rodovitna prst, v performansu Ikebana pa šopek, ki ga je sestavila v vagini, na koncu vrgla čez hrbet, kot se za nevesto spodobi. V lanski predstavi Extima je tematizirala hrano kot ideološko polje, kjer so performerji, ki so spominjali na različne živali, žvečili hrano in jo izpljuvali, da bi iz nje proizvedli barve, nato pa jih je »oskrbnica« uporabila kot žive čopiče, s katerimi je v nekakšni strastni, pollockovski maniri naslikala veliko sliko.

Performans Metastaze svobode, ki je doživel premiero ta teden v Španskih borcih, govori o odnosih, do ljudi in do okolja. Po močnem kitarsko-bobnarskem avizu se na odru pojavijo štirje performerji, drug ob drugem, in začnejo svoja oblačila prišivati na oblačila drugega. Ta počasni ritual dobesednega povezovanja, šivanja z dolgimi nitmi, ki spomni na originalno ilustracijo krojačev v Andersenovih Cesarjevih novih oblačilih, se zdi kot tematizacija sobivanja (ki se ga je lotila na razstavi v Škucu), kot nekakšno vzpostavljanje pripadnosti, ustvarjanje skupnosti (kar priklicuje otroško pesmico: Tri riti, tri riti, tri riti vkup zašiti!). Le da te dobesedno tesne vezi kmalu onemogočijo premikanje in četverica obtiči v negibnosti kipov, kot kakšna parodija Rodinovih Calaijskih meščanov. Preveč bližine očitno povzroča paralizo odnosov, zataknjenost, negibnost. Eden se zato izvije, kot žuža se izlevi iz oblačil in ujetosti, ostali mu sledijo, skupnost razpade. Za seboj pusti le kup neuporabnih oblačil, kup smeti, njeni člani odidejo s prizorišča, novi usodi (novim oblačilom, novim povezavam) naproti.

Je bilo žvižganje iz pesmi Wind of change skupine Scorpions, ki ga je bilo v trenutku njihovega odhoda slišati iz telefona, po katerega se je vrnil performer, privatna napaka ali režiserkin namig na upanje na boljše življenje ob razpadu Sovjetske zveze, danes tako globoko izjalovljeno? Kakorkoli. V vsakem primeru je na izpraznjenem prizorišču že rasla nekakšna napihljiva bela kreatura, smešno-strašna, vse bolj se je debelila, vse bolj zlovešča se je kot napihnjena riba bližala občinstvu, ki ga je nato stisnjenega ob zid v utesnjenem kletnem prizorišču Španskih borcev zasul še kup plastičnih vreč. Ko je vihar potihnil, smo četverico v ozadju sicer zaslišali milozvočno prepevati Barčica po morju plava, a jo je utišal kitarsko-bobnarski dvojec ... Postopoma in zanesljivo smo tako občutili, kaj so metastaze svobode, kaj smo kot povezane in razpadle skupnosti povzročili in kaj je naša prihodnost. Kar pomeni, da je Olja Grubić mojstrica kombiniranja dvoumnosti, humorja, subverzivnih protislovij in svojskosti pristopov ob smrtno resnih vprašanjih, ki na vse zadevajo.